

PRZYKŁADOWA PEŁNA ODPOWIEDŹ

Jak zachować wolność w państwie totalitarnym? Omów zagadnienie na podstawie utworu *Rok 1984* George'a Orwella. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

George Orwell, *Rok 1984*

EPOKA

Literatura współczesna

CZAS WYPOWIEDZI

ok. 4 min

OPRACOWANIE

nauczyciele Odrabiamy

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne Pakiet 10 kursów do
matury 2027 od
Odrabiamy.pl.**Przećwicz to
pytanie**Darmowy symulator
matury ustnej. Ocena
wg kryteriów CKE.**Posłuchaj**Darmowy kurs z
opracowaniem pytań
jawnych 2027.**JAK Z TEGO
KORZYSTAĆ**

To gotowa wypowiedź, taka jak na egzaminie. Etykiety na marginesie pokazują, z jakich kroków się składa. Nie ucz się jej na pamięć: zbuduj własną według tego samego planu, a potem sprawdź się w symulatorze (kod QR „Przećwicz to pytanie” wyżej).

TEZAwstęp, który od razu
mówi, co będziesz
udowadniać

Głównym celem skutecznego funkcjonowania ustroju totalitarnego jest zniewolenie obywateli. Władza wykorzystuje do tego zadania różne narzędzia opresji, między innymi propagandę i inwigilację. Obywatele państwa totalitarnego pozbawieni są podstawowych praw, nie mogą na przykład swobodnie wyrażać własnych przekonań. Winston z *Roku 1984* George'a Orwella oraz Kostylew z *Innego świata* Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, próbują zachować wolność w tych trudnych realiach.

Z LEKTURY

sceny i postacie z
lektury bazowej
omówione pod tezę

Winston Smith zbuntował się przeciw władzy totalitarnej, aby zachować namiastkę wolności. Na co dzień stwarzał pozory wzorowego obywatela Oceanii, jednak potajemnie dopuszczał się myślozbrodni, polegającej na nienawiści do Wielkiego Brata oraz krytycznej ocenie angsocu. Winston nie akceptował faktu, że jest podglądany przez władzę i nie może czuć się swobodnie nawet we własnym mieszkaniu. W obronie swej prywatności i intymności ukrywał się poza zasięgiem kamery śledzącej, aby prowadzić dziennik. Taki przejaw indywidualizmu karano w Oceanii śmiercią, bohater podjął jednak ryzyko. Ostatnim, a zarazem najpoważniejszym aktem buntu Winstona przeciw władzy był jego romans z tajemniczą Julią. Winston i Julia byli nieprzystosowani do surowej totalitarnej rzeczywistości, nie potrafili bezrefleksyjnie podporządkować się systemowi. Pragnęli miłości, która stała się dla nich formą buntu. Rozmawiali ze sobą w tłumie ludzi lub uciekali daleko poza miasto, do lasu, aby nie dosięgły ich teleekrany. Mieli nadzieję na odrobinę prywatności. Wynajęli nawet stary pokój, w którym spotykali się, by nie wzbudzić podejrzeń władzy. Potajemne randki z ukochaną pozwoliły Winstonowi poczuć się naprawdę wolnym i zachować człowieczeństwo w świecie zdominowanym przez system totalitarny.

KONTEKST

drugi tekst lub zjawisko,
zestawione z lekturą

Kostylew, bohater *Innego świata* Herlinga-Grudzińskiego, również sprzeciwiał się zasadom totalitaryzmu. Początkowo był komunistą, jednak jego poglądy zmieniły się pod wpływem literatury francuskiej. Trafił do sowieckiego łagru za rzekomą próbę obalenia ZSRR z pomocą zachodnich mocarstw. Na własnej skórze doświadczał okropieństw systemu totalitarnego. Zmuszono go do ciężkiej fizycznej pracy w ekstremalnym mrozie, w dodatku doskwierał mu głód. Kiedy więc pewnego dnia bohaterowi spadł do ognia chleb, to bez namysłu sięgnął po niego ręką. Trafił do szpitala z poparzeniem i tam mógł nieco odetchnąć od pracy. Po powrocie do swojej brygady zaczął regularnie opalać sobie rękę w ogniu na znak protestu. Miał też dzięki temu zapewnioną opiekę zdrowotną. Jednak najważniejszym wyrazem buntu była jego samobójcza śmierć. Kiedy Kostylew dowiedział się, że zostanie przeniesiony na Kołymę, całkowicie się załamał. Żył nadzieją na spotkanie z matką, a teraz już wiedział, że do niego nie dojdzie. Nie miał jednak na to wpływu. Zrozumiał wtedy, że jedyne, co mógł wybrać, to sposób swojej śmierci. Postanowił więc oblać się wrzątkiem i w ten sposób popełnił samobójstwo. System łagrów zakładał kontrolę obywateli na każdym kroku, decydował o całym ich życiu. Bunt Kostylewa pokazuje, że jednostka miała jednak wpływ na decyzję o własnej śmierci.

WNIOSEK

spięcie obu części i
odpowiedź na pytanie

Zachowanie wolności w państwie totalitarnym wydaje się niemożliwe. Jednak przykłady Winstona Smitha oraz Michaiła Kostylewa pokazują, że nie da się w pełni zniewolić ludzkiego umysłu. Bohaterowie, sfrustrowani ciągłym kontrolowaniem ich życia przez władzę, zdecydowali się na bunt. Konsekwencje ich rebelii były surowe, ponieważ Winston był więziony i torturowany, a Kostylew zginął, jednak dzięki swoim wyborom obaj mogli choć przez chwilę zasmakować wolności. Winston poznał, czym jest prawdziwa miłość, a Kostylew nie pozwolił, by władza dyktowała mu warunki śmierci.